

Wskazania do pracy z dzieckiem leworęcznym.

Prawidłowa pozycja dziecka leworęcznego przy rysowaniu lub pisaniu.

- ✓ Dziecko siedząc przy stole, szkolnej ławce ma sąsiada po prawej stronie (lewa ręka musi mieć swobodę ruchów).
- ✓ Kartka papieru lub zeszyt znajdują się nieco na lewo od osi ciała dziecka (lewa ręka podczas rysowania czy pisania zbliża się od strony lewej ku osi ciała).
- ✓ Kartka papieru lub zeszytu są ułożone ukośnie. Lewy górny róg kartki jest skierowany ku górze (odwrotnie niż w przypadku ułożenia przez osobę praworęczną). Dziecko może używać zeszytu z ukośną liniaturą
- ✓ Dziecko dowolnie reguluje kąt nachylenia zeszytu
Światło powinno padać z prawej strony lub z góry (rozproszone).

Sposób trzymania ołówka lub długopisu podczas pisania.

- ✓ Dziecko powinno trzymać ołówek lub długopis w trzech palcach: między kciukiem i palcem środkowym, naciskając ołówek od góry palcem wskazującym.
- ✓ Drugi koniec ołówka lub długopisu powinien być skierowany ku lewemu ramieniu, (czyli na zewnątrz).
- ✓ Podczas pisania palce powinny znajdować się poniżej liniatury zeszytu.

Ćwiczenia ułatwiające opanowanie prawidłowego chwytu i sposobu trzymania ołówka lub długopisu:

- ✓ Lepienie kulek z plasteliny, zgniatanie kulek z papieru.
  - ✓ Wydzieranie drobnych papierków, bibuły, wyskubywanie nitek.
  - ✓ Kruszenie, rozsypanie soli, kaszy, piasku po tacy drobnymi ruchami palców.
  - ✓ Rysowanie w płaszczyźnie poziomej: na papierze rozpiętym na ścianie lub na tablicy, gdy dziecko stoi, a jego ręka swobodnie zwisa ku dołowi.
  - ✓ Rysowanie w płaszczyźnie pionowej: na papierze rozpiętym na ścianie lub na tablicy, gdy dziecko stoi unosząc rękę na wysokość dolnej części twarzy.
- Jeśli dziecko pomimo prowadzonych ćwiczeń ma trudności z prawidłowym trzymaniem ołówka i długopisu wskazane jest stosowanie przez niego **nasadki** na przybory do pisania, służące korekcji chwytu.

Ćwiczenia usprawniające kontrolowanie siły nacisku ręki dziecka w trakcie pisania:

(Ćwiczenia grafomotoryczne, rozmachowe)

- ✓ Malowanie farbą za pomocą palca na dużych arkuszach papieru np. za pomocą pędzla do golenia.
- ✓ Obrysowywanie konturów rysunków w pozycji stojącej na papierze leżącym na stole lub zawieszonym na ścianie.
- ✓ Wykonywanie ćwiczeń graficznych przy użyciu różnych narzędzi: kredy, kredy woskowych, węgla rysunkowego.
- ✓ Kreślenie dużych, płynnych, swobodnych ruchów w kształcie fal, kół, ósemek, linii, następnie figur, liter itp. W powietrzu, kredą na tablicy, pędzlem czy węglem na dużych arkuszach, palcem lub patykiem na tacach z sypkim materiałem (np. piaskiem), kredkami na kartkach.
- ✓ Pogrubianie konturów (obwodzenie no śladzie) przy użyciu pędzla, kredki, patyka.
- ✓ Zamalowywanie dużych płaszczyzn (kartony, arkusze szarego papieru, gazety) i obrazków konturowych farbami, kredą lub węglem. Ruchy mogą być pionowe albo poziome, ale zawsze z zachowaniem kierunku od lewej do prawej i z góry do dołu.

Ćwiczenia relaksacyjne w przerwach podczas ćwiczeń graficznych:

- ✓ Zaciskanie i rozwieranie pięści na przemian, uświadomienie sobie stanu napięcia mięśniowego i rozluźnienia.
- ✓ Zabawy naśladujące ruchy, np. pryskanie wodą, otrzepywanie rąk z wody, wytrzeptywanie wody z rękawa, otrząsanie się z wody, strzepywanie nitki z rękawa.

Ćwiczenia służące kształtowaniu nawyków ruchowych związanych z kierunkiem pisania (automatyzacja ruchów):

- ✓ Kreślenie linii z zachowaniem kierunku: linie pionowe – od góry ku dołowi, linie poziome od strony lewej do prawej.
- ✓ Rysowanie kół w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara (podobnie jak pisanie litery C).
- ✓ Zachowanie kierunku od lewej do prawej podczas rysowania szlaczków, pisania wyrazów.
- ✓ Zaznaczanie kolorowego marginesu z lewej strony w zeszycie lub w lewym górnym rogu kartki – rysowanie słoneczka, które wskazuje drogę, (zaczynamy od słoneczka czyli od lewej strony).
- ✓ Wykorzystanie gier i zabaw rysunkowych wymagających zachowania tego kierunku np. Dyktanda Graficzne Z. Handzel

Ćwiczenie płynnych, rytmicznych, ciągłych i pulsujących ruchów pisarskich:

- ✓ Obrysowywanie szablonów od wewnątrz oraz zewnątrz.
- ✓ Rysowanie szlaczków (mazakiem, kredką) w liniaturze najpierw szerszej, potem odpowiadającej liniaturze zeszytu. Kolejne etapy to: 1) wodzenie po gotowym wzorze, 2) dokończanie zaczętego wzoru, 3) odwzorowywanie szlaczków, 4) rysowanie szlaczków z pamięci po uprzednim przyjrzeniu się im, 5) samodzielne rysowanie różnorodnych wzorów.
- ✓ Łączenie wyznaczonych punktów linią ciągłą - może to być łączenie cyferek od najmniejszej do największej (po połączeniu powinien powstać kontur zaplanowanego przedmiotu np. dom, samochód).

Ćwiczenia precyzji ruchów:

Ćwiczenia usprawniające ruchy rąk, nadgarstka, mięśnie dłoni i drobne mięśnie palców jednej i drugiej ręki,.

- ✓ Kreślenie w powietrzu , na tackach z piaskiem, i różnymi technikami graficznymi linii pionowych, poziomych, ukośnych, łamanych, krzywych i figur geometrycznych (koło, elipsa, kwadrat, trójkąt).
- ✓ Rysowanie figur, obrysowywanie kształtów geometrycznych, pisanie wyrazów bez odrywania ręki od papieru, np. wg. Ćwiczeń Grafomotorycznych H. Tymichowej.
- ✓ Zamalowywanie lub kreskowanie rozmaitych konturów (liniami poziomymi, pionowymi lub ukośnymi zawsze w kierunku od lewej do prawej). Wypełnienie konturów linią ciągłą w kształcie spirali lub kłębuszków.
- ✓ Kopiowanie rysunków przez kalkę - wodzenie ołówkiem po wzorze, a potem malowanie kredkami w obrębie konturu.
- ✓ Pogrubianie konturu (małe obrazki, szlaczki) ołówkiem, kredkami, flamastrami.
- ✓ Prowadzenie kreski między dwiema liniami szerzej ustawowymi w stosunku do siebie (np. wędrówka w labiryncie).

Ważne jest by rozpoczynać ćwiczenia od dużych zamasztych ruchów w powietrzu i nad kartką, następnie przechodzimy do rysowania na dużych powierzchniach papieru , a dopiero potem na tabliczkach i kartkach. Rysowanie w liniaturze to dopiero ostatni etap ćwiczeń poprzedzających pisanie.

Ćwiczenie współpracy oka i ręki według następującej kolejności:

- ✓ Rysowanie po śladzie , wypełnianie kropkowanych linii, obwodzenie konturów rysunków.
- ✓ Kalkowanie rysunków przez kalkę techniczną lub folię, obrysowywanie ich za pomocą szablonów .
- ✓ Zamalowywanie rysunków konturowych.
- ✓ Zakreskowywanie pól rysunku liniami pionowymi, poziomymi, ukośnymi , falistymi.
- ✓ Wypełnienie rysunku innymi materiałami, np. wydzieranymi skrawkami bibułki, plasteliną lub watą.
- ✓ Robienie ramki ze szlaczków.

Ćwiczenia manualne - pomogą usprawnić małe ruchy ręki: nadgarstka, dłoni i palców.

- ✓ Nawlekanie koralików, przewlekanie sznurków lub tasiemek przez otwory w przedmiotach.
- ✓ Zbieranie drobnych elementów (np. groch, gorczyca) początkowo dwoma palcami, następnie pięsetą.
- ✓ Lepienie z gliny, plasteliny lub modeliny prostych kształtów: kulek, wałków, miseczek, grzybków itp. W miarę postępów tworzenie form bardziej skomplikowanych (np. ludzików), wymagających różnicowania wielkości i doklejania kształtów - najpierw na podstawie przygotowanych przez nas modeli, później z wyobraźni. Ostatnią fazą jest lepienie liter.
- ✓ Malowanie palcem maczanym w farbie, a potem pędzlem czy kredką, różnych form kolistych i spiralnych (kół, baloników, jabłuszek, piłeczek, ślimaków, kłębuszków itp.), początkowo na papierze o dużym formacie, stopniowo na coraz mniejszym. Należy przy tym zwrócić uwagę, aby okrężne ruchy ręki miały kierunek przeciwny ruchowi wskazówek zegara, czyli zgodny z kierunkiem pisania wielu liter (np. e, d). Dzieciom o słabszej sprawności manualnej można narysować szlaczek ołówkiem i polecić malowanie po śladzie.
- ✓ Wydzieranie i wycinanie kształtów z bibuły, papieru kolorowego i innych materiałów, a także rozdzieranie i rozcinanie papieru wzdłuż narysowanych linii prostych, ukośnych, łamanych i falistych.
- ✓ Naśladowanie gry na pianinie: odtwarzanie dźwięków kropel deszczu zróżnicowanymi uderzeniami (ulewny-drobny deszcz).
- ✓ Ugniatanie kulek z papieru, bibuły, waty i wyklejanie z nich obrazków (np. bałwanka z kuleczek z waty).
- ✓ Szycie - przekłuwanie papieru igłą z nitką w miejscach oznaczonych punktami.
- ✓ Tworzenie różnych kompozycji za pomocą stempli (możemy je kupić albo wykonać samodzielnie np. z połówki ziemniaka, na których wykrawamy różne kształty).

W księgarniach dostępnych jest wiele książeczek pomocnych w rozwijaniu sprawności manualnej zawierających kolorowanki, szlaczki itp. Opracowane dla dzieci w różnym wieku, przy czym dzieci o słabej sprawności rąk powinny zaczynać ćwiczenia od łatwiejszych, przeznaczonych dla niższego wieku. Oto kilka przykładowych tytułów: **M. Bogdanowicz, M. Różyńska „Lewa ręka rysuje i pisze”** . Wyd. Fokus.* „Poznajemy. Malujemy. Szlaczki, zygzaczkki” . Wyd. Pasja, Inowrocław, 2002. * ” Od punktu do punktu. Malowanki dla dzieci od lat dwóch” . Wyd. Siedmiogród, Wrocław 2001. „Wycinanki. Książeczka do samodzielnego wycinania i czytania” . Wyd. Siedmiogród, Wrocław 2001 (kilka części dla dzieci w różnym wieku) * „Wycinanki” (seria „Centrum Edukacji Dziecięcej” .). Wyd. Podsiedlik, Raniowski i Spółka, Poznań 2002. * *Wskazówki na podstawie książki: M. Bogdanowicz, M. Różyńska „Lewa ręka rysuje i pisze”, oraz „Zajęcia korekcyjno – kompensacyjne”:* opracowała Kuchta Marta - pedagog Poradni Psychologicznej - Pedagogicznej w Suchoj Beskidzkiej.